

Załącznik do Uchwały nr 7/26
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku
z dnia 30.04.2026 r.

**Stanowisko Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku z dnia 30.04.2026 r.
w sprawie sytuacji sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w tym rzemiosła,
w województwie pomorskim – problemów, wyzwań oraz perspektyw rozwoju**

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Gdańsku (WRDS), mając na uwadze znaczenie sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), w tym rzemiosła dla rozwoju społeczno - gospodarczego województwa pomorskiego, wskazuje, że sektor ten stanowi fundament regionalnej gospodarki, odpowiadając za znaczną część zatrudnienia, rozwój przedsiębiorczości lokalnej oraz kształcenie zawodowe młodych kadr. WRDS podkreśla, że rzemiosło, jako szczególna część sektora MŚP, pełni podwójną rolę – gospodarczą i edukacyjną – będąc również istotnym elementem systemu kształcenia dualnego oraz gwarantem zachowania ciągłości wielu zawodów i kompetencji istotnych dla rynku pracy.

Skalę i znaczenie tego sektora potwierdzają najnowsze dostępne dane.

W IV kwartale 2025 r. w województwie pomorskim działało 202,9 tys. aktywnych przedsiębiorstw, w tym 195,1 tys. mikroprzedsiębiorstw, 6,4 tys. małych i 1,1 tys. średnich, co oznacza, że MŚP stanowiły 99,9% aktywnych firm regionu. Najnowszy Raport PARP o stanie sektora MŚP w Polsce (2026), oparty głównie na danych za 2024 r., potwierdza bardzo mocną pozycję Pomorskiego: region zajmuje 2. miejsce w kraju w rankingu poziomu przedsiębiorczości (syntetyczny wskaźnik 78,1), ma 71,9 aktywnych MŚP na 1000 mieszkańców, 8,9 nowo powstałych firm na 1000 mieszkańców oraz najwyższą w Polsce przeżywalność pierwszego roku przedsiębiorstw – 81,5%. Zarazem raport pokazuje słabsze ogniwo regionu po stronie jakości wzrostu: przeciętny przychód na 1 firmę MŚP w Pomorskiem wyniósł w 2024 r. 1,72 mln zł wobec 1,86 mln zł średnio w Polsce, a nakłady na rzeczowe aktywa trwałe 48,23 tys. zł wobec 56,46 tys. zł. Jednocześnie w lutym 2026 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 5,7%, a przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw 9 263,70 zł, co potwierdza zarówno relatywnie dobrą kondycję regionalnej gospodarki, jak i silną presję kosztową po stronie firm. Potwierdzeniem silnej presji kosztowej jest alarmujący sygnał, że w roku 2025 zarejestrowano na pomorzu w stosunku do 2024 o 19% średnio większą grupę płatników ZUS niż w poprzednich latach, którzy dokonali wyrejestrowania z ubezpieczeń.

W podsumowaniu obrazu MŚP województwa pomorskiego poza niższymi przychodami na MŚP oraz nakładami inwestycyjnymi należy zwrócić również uwagę na niepokojącą strukturę samych MŚP. Wzrost liczby MŚP w województwie pomorskim związany jest ze wzrostem w grupie mikrofirm. Około 25% tego wzrostu pomiędzy rokiem 2024 i 2025 to samozatrudnienie w powiązaniu z jednym podmiotem. I jest to tendencja stała od paru lat. Spada w regionie liczba małych i średnich przedsiębiorstw. Region w odróżnieniu od kraju charakteryzuje się w strukturze większą liczbą tych najmniejszych podmiotów. Te dane mogą świadczyć o problemie wzrostu pomorskich firm powiązanych z faktem wysokich kosztów działalności i niskim poziomem innowacji. Biorąc pod uwagę siłę oddziaływania mikrofirm i ich znaczenie dla regionu jako pracodawcy i płatnika danin niepokojący jest stały wzrost zadłużenia MŚP (ZUS). Szczególną uwagę powinien zwracać fakt, że w grupie samozatrudnieni oraz firmy mikro zatrudniających do 5 pracowników pracuje 26%

mieszkańców regionu. Ogólnie mikrofirmy dają pracę 31% mieszkańców regionu. Uwzględniając tendencje jakie obserwujemy oraz wagę MŚP dla regionu sytuacja tej grupy wymaga równej aktywności władz jak największe inwestycje dla regionu.

Nawiązując do omówionych problemów WRDS zwraca uwagę na szereg istotnych wyzwań i barier, z którymi mierzą się przedsiębiorcy, w szczególności: niepewność sytuacji gospodarczej i geopolitycznej, narastający niedobór pracowników, rosnące koszty prowadzenia działalności, w tym energii, pracy i surowców, niestabilność i złożoność otoczenia regulacyjnego, nadmierne obciążenia administracyjne, niedostateczne powiązanie systemu edukacji zawodowej z potrzebami rynku pracy, ograniczony dostęp do finansowania inwestycji i transformacji oraz trudności części firm w skalowaniu działalności. Skalę tych wyzwań potwierdzają również najnowsze dane PARP: wykorzystanie technologii AI pozostaje niskie i w 2025 r. obejmowało jedynie 6,1% małych oraz 15,6% średnich przedsiębiorstw. WRDS wskazuje również na kluczowe wyzwania rozwojowe stojące przed sektorem MŚP, w tym rzemiosłem, takie jak transformacja technologiczna, cyfrowa i energetyczna, konieczność modernizacji modeli biznesowych, rosnąca konkurencja ze strony dużych podmiotów i platform gospodarczych, wzmacnianie odporności i bezpieczeństwa oraz sukcesja w przedsiębiorstwach rodzinnych.

W ocenie WRDS szczególnego znaczenia nabiera rola sektora MŚP a w tym rzemiosła w budowaniu odporności lokalnych gospodarek i społeczności. Rozproszona struktura tego sektora, jego silne zakorzenienie lokalne ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych łańcuchów dostaw oraz zdolność do szybkiej adaptacji, stanowią istotny element stabilności ekonomicznej regionu, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych. Wzmocnienie świadomości oraz mechanizmów ułatwiających sektorowi MŚP przygotowanie i reagowanie na sytuacje kryzysowe stanowi ważny element budowania systemu bezpieczeństwa regionu.

WRDS podkreśla także rosnące znaczenie włączania przedsiębiorstw z sektora MŚP w realizację projektów o charakterze strategicznym dla województwa pomorskiego, takich jak rozwój energetyki offshore i jądrowej, gospodarki morskiej czy inwestycji infrastrukturalnych. W tym kontekście szczególnie istotne jest stworzenie zgodnych z prawem krajowym i unijnym warunków umożliwiających udział lokalnych firm w łańcuchach dostaw oraz realizacji zamówień publicznych. Inicjatywy publiczne na rzecz Local Content wymagają odpowiednich ram prawnych i systemowego wsparcia. Local content to nie tylko polityka gospodarcza – to narzędzie budowania odporności, bezpieczeństwa i rozwoju lokalnych gospodarek. WRDS dostrzega również nowe możliwości rozwoju związane z obszarem technologii i usług o zastosowaniu cywilnym i obronnym (tzw. dual use). Sektor MŚP może odgrywać istotną rolę jako zaplecze produkcyjne, serwisowe i logistyczne dla tego typu projektów, co jednocześnie wzmacnia bezpieczeństwo gospodarcze regionu.

Wszystkie działania opisane wyżej mogące wzmacniać sektor MŚP są niezwykle istotne w kontekście słabości i zagrożeń dla tej grupy podmiotów a zaprezentowanych w stanowisku. Przedstawione dane zebrane przez WRDS w Gdańsku wskazują na pilną potrzebę monitorowania barier oraz analizowania powodów braku wzrostu naszych firm jak również gwałtownego wyrejestrowywania działalności gospodarczej w ostatnim czasie.

W związku z powyższym Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Gdańsku rekomenduje władzom krajowym podejmowanie działań na rzecz:

- wzmocnienia urzędu Rzecznika MŚP zarówno pod kątem środków przekazanych na działalność urzędu jak i poszerzenia kompetencji w zakresie monitorowania sytuacji MŚP,

- dalszej deregulacji, uproszczenia przepisów i ograniczenia obciążeń administracyjnych,
- stworzenia zgodnych z prawem krajowym i unijnym ram prawnych i mechanizmów umożliwiających szerszy udział lokalnych przedsiębiorstw w realizacji projektów strategicznych oraz zamówień publicznych – Local Content
- tworzenia warunków dla aktywnego udziału sektora MŚP w projektach o charakterze dual use,
- rozwoju dostępnych i prostych instrumentów wsparcia finansowego i doradczego dla przedsiębiorców, w szczególności na rzecz transformacji cyfrowej i energetycznej (w tym OZE i magazynów energii), wzmocnienia odporności przedsiębiorstw oraz inwestycji rozwojowych,
- wzmocnienia systemu kształcenia ustawicznego oraz zawodowego i dualnego z udziałem pracodawców.

WRDS w Gdańsku rekomenduje władzom samorządowym:

- przeprowadzenie pogłębionych analiz w zakresie barier wzrostu pomorskich mikrofirm i opracowania mechanizmów wspierających ich wzrost rozwadze poddając uruchomienie stanowisk czy komórek monitorujących sytuację MŚP w regionie oraz poszczególnych samorządach,
- włączenie MŚP i rzemiosła do strategii rozwoju, bezpieczeństwa i budowania odporności lokalnej,
- zwiększanie zdolności lokalnych firm do udziału w realizacji inwestycji regionalnych,
- rozwój programów doradczych i szkoleniowych dla przedsiębiorców (energia, cyfryzacja, budowanie odporności, zarządzanie ryzykiem),
- wspieranie rozwoju lokalnej energetyki rozproszonej (klastry, spółdzielnie),
- wzmocnianie powiązań między edukacją zawodową a rynkiem pracy.

WRDS w Gdańsku rekomenduje stronie społecznej dialogu następujące kierunki działań:

- rozwój działań edukacyjnych i doradczych dla przedsiębiorców i pracowników,
- rozwój platform współpracy i wymiany doświadczeń, integracji środowiska MŚP wokół kluczowych wyzwań (energia, cyfryzacja, odporność),
- aktywny udział w kształtowaniu systemu edukacji zawodowej i ustawicznej.

WRDS w Gdańsku podkreśla, że dalszy rozwój województwa pomorskiego wymaga świadomego i systemowego wzmocnienia sektora oraz wprowadzania mechanizmów wspierających wzrost MŚP i rzemiosła jako kluczowego elementu regionalnej gospodarki, rynku pracy oraz odporności i stabilności społecznej.

Beata Rutkiewicz

Przewodnicząca
 Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
 w Gdańsku